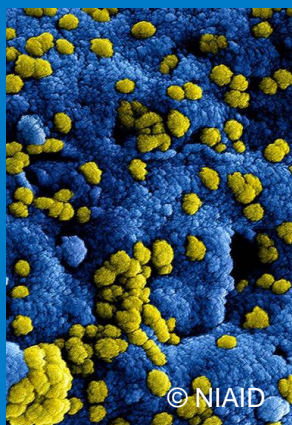




Jeugddoriteit
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Corona-quickscan jeugdhulpaanbieders

*Rapportage
2 april 2020*



Inhoud

1. Opzet quickscan	2
2. Algemene stand van zaken	3
3. Algemeen overzicht knelpunten	5
3. Financiële stand van zaken	6
4. Specifieke knelpunten	8
5. Oplossingen	12
Bijlage – Vragenlijst	13

Doel en reikwijdte

Vanuit haar taak om de continuïteit van cruciale jeugdhulp te bewaken, heeft de Jeugdautoriteit dit onderzoek uitgevoerd. Het doel was om snel een sectorbeeld te krijgen van de gevolgen van de Corona-crisis voor het aanbod van cruciale jeugdhulp in Nederland. Daarnaast was het doel om te inventariseren welke acute knelpunten er zijn en of er wellicht op plaatsen een discontinuïteit dreigt in het aanbod, zodat hier tijdig door Rijk, gemeenten en aanbieders op kan worden geacteerd.

Het onderzoek is een quick scan en betreft een momentopname. De crisissituatie verandert snel en mogelijk geldt dat ook voor de actualiteitswaarde van dit onderzoek.

Nadrukkelijk zij hier vermeld dat het onderzoek is gehouden onder de aanbieders van cruciale jeugdhulp. Dit zijn veelal de grote instellingen in Nederland. Hiernaast is een groot aantal (veelal) kleinere aanbieders actief, al dan niet in onderaannemerschap. Ook daar doen zich (grote) problemen voor, maar die zijn met dit onderzoek niet geïnventariseerd.

Aanpak

- Onderzoek vond plaats van 23 t/m 26 maart.
- 87 Instellingen met cruciale jeugdhulp benaderd (Bestuur/Directie)
- 62 Bruikbare antwoordlijsten ontvangen, hetgeen neerkomt op een respons van 71%
- 20 vragen, deels open, deels meerkeuze en mogelijkheid voor toelichting
- 27 maart is eerste impressie rondgestuurd, voorliggend stuk is de gehele uitwerking waarin ook de toelichtingen op de vragen en de antwoorden op open vragen zijn betrokken
- Circa 80% van de respondenten heeft de vragenlijst beantwoord voordat de brief van de VNG er was over financiële duidelijkheid en maatschappelijke ondersteuning. Dit moet in ogenschouw worden genomen bij het lezen van sommige (financiële) uitkomsten.

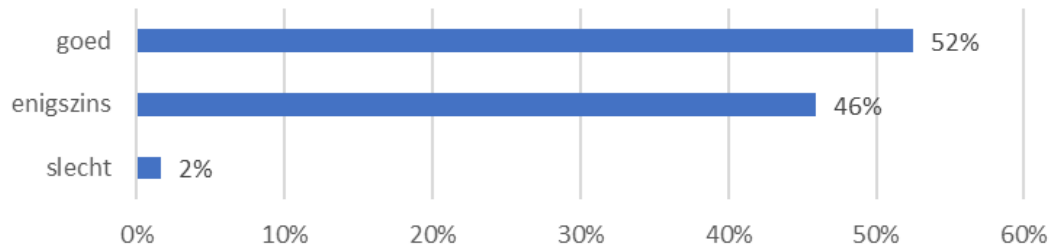
Vervolg

- De Jeugdautoriteit deelt de uitkomsten van dit onderzoek met de respondenten en haar overige stakeholders, waaronder VWS, JenV, IGJ, BGZJ en VNG.
- De Jeugdautoriteit neemt contact op met een aantal instellingen waar relatief hoge risico's zijn, om te kijken of enigerlei vorm van ondersteuning nodig is.
- In mei zal een vervolgonderzoek plaatsvinden, of zoveel eerder als op basis van de omstandigheden nodig wordt geacht.

Uitvoering

Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met de financieel adviseurs van de Jeugdautoriteit. Veel dank gaat uit naar alle respondenten, die naast de crisiswerkzaamheden de tijd hebben genomen om de vragenlijst te beantwoorden. Voor nadere info: Michel de Visser, s.d.visser@jeugdautoriteit.nl, 06-81449540.

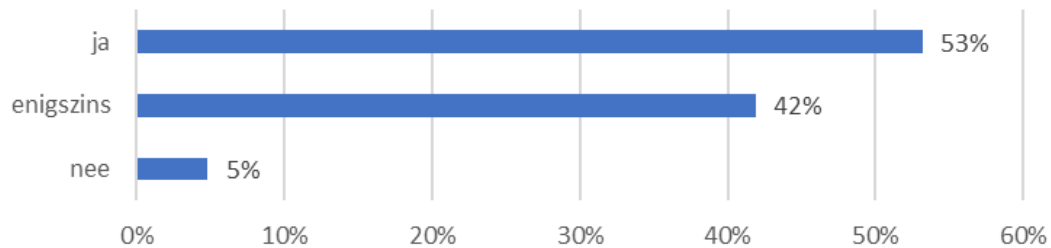
Hoe gaat het op dit moment?



- Op dit moment zijn er geen instellingen in acute nood. Wel zijn er enkele waar sprake is van behoorlijke risico's m.b.t. onder meer personeel en financiën (zie ook de verderop genoemde knelpunten). Eén organisatie heeft expliciet aangegeven dat het slecht gaat. Zij hebben veel knelpunten, maar kunnen nog wel de zorg leveren die nodig is.
- Het algemene beeld is dat het overal hectisch is, maar dat men de zorg, voor zo goed en zo kwaad als het gaat een heel eind geregeld krijgt. Met name ambulante zorg wordt in veel gevallen inmiddels op afstand geleverd, maar in sommige gevallen vervalt het.
- Een behoorlijk knelpunt betreffen crisissituaties. Deze lijken toe te nemen als door de Coronamaatregelen spanningen in gezinnen oplopen. Tegelijkertijd kan op afstand (beeldbellen etc.) problematiek minder goed ingeschat en ondersteund worden en zijn huisbezoeken niet altijd mogelijk vanwege zeer beperkt beschikbare beschermende materialen voor medewerkers.
- Over het algemeen zijn de instellingen in het proces van voorbereiden, de gevolgen zijn nog onvoldoende te overzien, wel worden breed noodscenario's of back up plannen gemaakt voor het continueren van zorg.

- Met name in Brabant is de productie van ambulante dienstverlening bijna helemaal stilgelegd, met uitzondering van de hoge risicogevalen. Dit wordt via beeldbellen ondervangen.
- Naast extra kosten bijv. voor thuiswerken of hoger ziekteverzuim, wordt soms ook geld uitgespaard. Variabele kosten zoals bijvoorbeeld reiskosten worden nu niet gemaakt, terwijl die wel zijn begroot.
- De twijfel is vooral hoe een tweede "golf" zich zal openbaren rond de vakantieperiode qua ziekteverzuim, overbelasting van personeel en instroom/wachtlister van cliënten. Ter vergelijking: in ziekenhuizen worden knieoperaties uitgesteld, maar het aantal aandoeningen stijgt niet substantieel. Hier wordt jeugdhulp niet alleen uitgesteld, maar door de crisissituatie ontstaat ook veel nieuwe psychosociale problematiek ("stuiterbal-effect" van lock down op jongeren en ouders).
- Momenteel is de druk op het personeel groot. Ziekteverzuim en vakantieverlof stijgen, waardoor de lasten door minder schouders moeten worden gedragen. Thuiswerken zorgt voor stresssituaties en soms productie- en/of kwaliteitsverlies.
- Een belangrijk knelpunt is hier het gebrek aan testmateriaal voor zowel personeel als voor cliënten. Een deel van het personeel heeft ziekteverzuim omdat zij zelf of een gezinslid klachten heeft die niet getest kunnen worden. Voor cliënten met verdachte klachten geldt dat zij mogelijk ten onrechte soms behandelingen mislopen omdat ze in quarantaine zijn of omdat er geen hulpverleners heen kunnen wegens een gebrek aan beschermende materialen.

Kunt u de zorg bieden die nodig is?

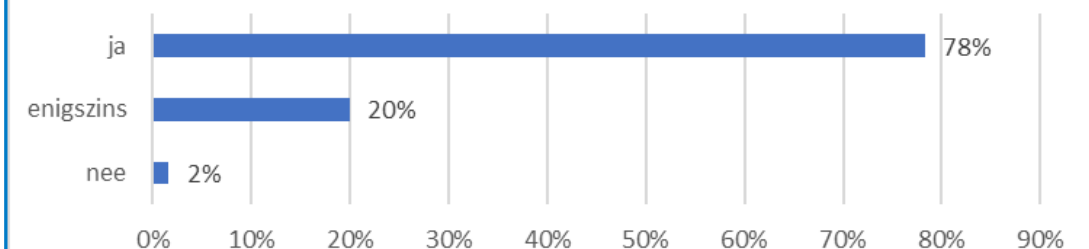


Vragen: Kunt u de zorg leveren die nodig is? Wat is de omvang van wat nu niet doorgaat?

- Drie respondenten hebben expliciet aangegeven niet de nodige zorg te kunnen bieden als gevolg van met name personele problemen. Zij geven aan zich nu vooral te richten op de meest kwetsbaren en situaties van acute onveiligheid.
- Aanbieders geven aan dat zorg en ondersteuning in groepsverbanden en op scholen niet of nauwelijks meer geleverd wordt. Daarnaast worden aangegeven dat het niet/beperkt kunnen hebben van face-to-face contacten vertragend werkt en niet optimaal is (specialistische behandelvormen kunnen niet voldoende worden uitgevoerd). Belangrijk punt dat genoemd wordt is dat het zicht op veiligheid van kinderen minder wordt.
- De instellingen zien vooral de instroom van ambulante dalen (30% tot 70%). De dagbehandeling is nagenoeg volledig weggevallen i.v.m. de maatregelen. De residentiële plekken zijn nu nog redelijk vol, maar personeel van andere zorgvormen wordt ingezet om de dagbesteding (bij ontbreken van school, sport etc.) en veiligheid/incidentpreventie te verzorgen.

- De meer GGZ gerelateerde instellingen hadden geen of nauwelijks residentiële zorg, hier ligt de focus meer op de online zorgverlening en de hulp aan de medische zorg.
- De mate waarin zorg niet geleverd wordt verschilt sterk per organisatie. Sommige organisaties geven aan dat in principe alles doorgaat, zij het grotendeels digitaal. Andere organisaties geven aan dat er afdelingen/locaties gesloten zijn en zoals eerder geschetst ondersteuning in groepsverbanden en op scholen niet of nauwelijks doorgang vindt. Ook wordt er bij sommige organisaties teruggeschaald naar een 'vinger aan de pols' beleid.
- Verder wordt aangegeven dat een digitale zorgverlening soms vanuit de cliënt niet gewenst is (bijv. bij een angststoornis). Dit aantal is naar verwachting wel vrij laag.

Bent u bekend met de maatregelen vanuit het Rijk?

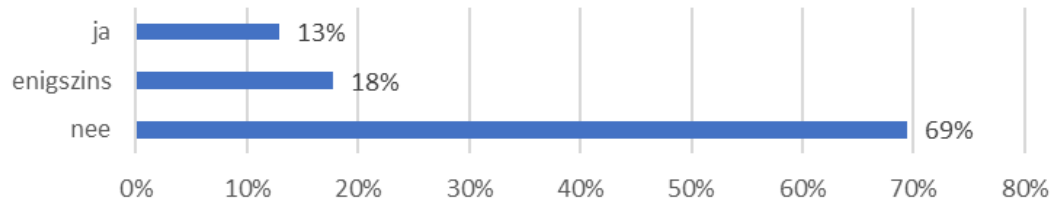


Belangrijkste knelpunten, gedestilleerd door de onderzoekers uit de antwoorden op open vragen:

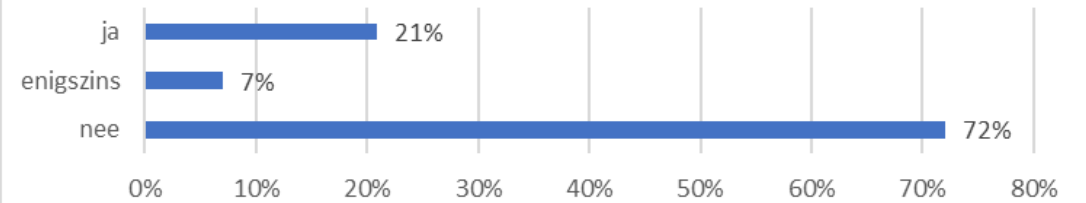
- Beschermingsmateriaal nodig voor hulpverleners (met name voor crisisteams).
- Helpen van kinderen op afstand (werkt/lukt nog niet altijd of niet beschikbaar bij minder draagkrachtigen). Als het lukt is het kwalitatief niet altijd hetzelfde als fysiek menselijk contact.
- Toename aantal crisissituaties (personeel moet op afstand inschatten, meer stress in gezinnen, bij meer gezinsleden, etc.), bovendien zijn huisbezoeken niet altijd mogelijk.
- Het plaatsen van kinderen bij zorgaanbieders en pleeggezinnen is onder de huidige situatie lastig, terwijl het soms wel nodig is.
- Meerdere instellingen vrezen dat de maatregelen (geen bezoek, alleen face-to-face contact) een langere termijn effect hebben op hun cliënten en dat mogelijk terugval optreedt omdat behandeling niet volgens plan kan worden vorm gegeven en de maatregelen zeker op jongeren met stoornissen grote invloed kunnen hebben.
- Dalende inzet medewerkers a.g.v. ziekte en/of 'klachten' → minder omzet en hogere kosten PNIL.
- Personeel is breed inzetbaar nodig om ziekteverzuim op te vangen, acuut tekort.
- Terugval omzet door dalende (ambulante) zorg (tot mogelijk 30%) → slechter resultaat en liquiditeit.
- Risico op extra administratieve lasten als afspraken met VNG niet soepel worden afgehandeld door gemeenten, wellicht steunmaatregelen centraal uitvoeren en/of via lump sum bekostiging.

- Op landelijk niveau zijn er inmiddels met VNG financiële afspraken, maar instellingen hebben behoefte aan handreikingen voor de praktijk en hoe dit wordt ingevuld.
- In sommige gemeenten komt de openstelling van kinderopvang en onderwijs voor jeugdzorgcliënten traag op gang.

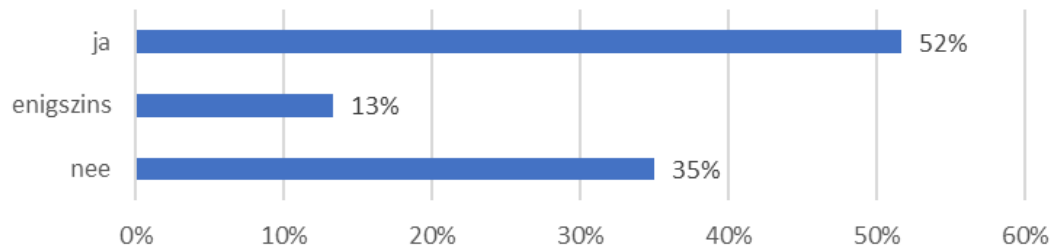
Voorziet u de komende 2 maanden een liquiditeitsprobleem?



Zijn er andere jeugdhulpaanbieders waarvan u weet dat er continuïteitsproblemen dreigen?



Voorziet u later dit jaar een liquiditeitsprobleem?

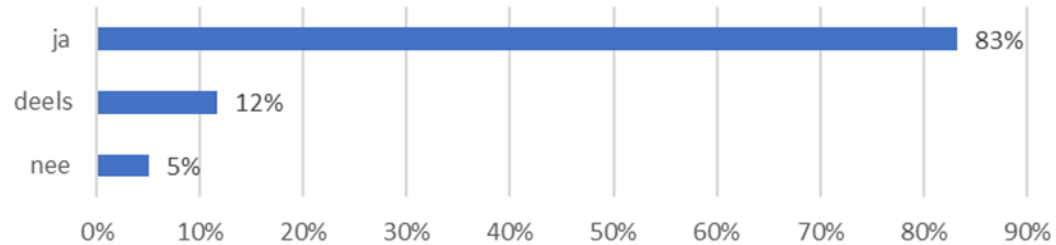


Als redenen voor mogelijke liquiditeitsproblemen zijn genoemd:

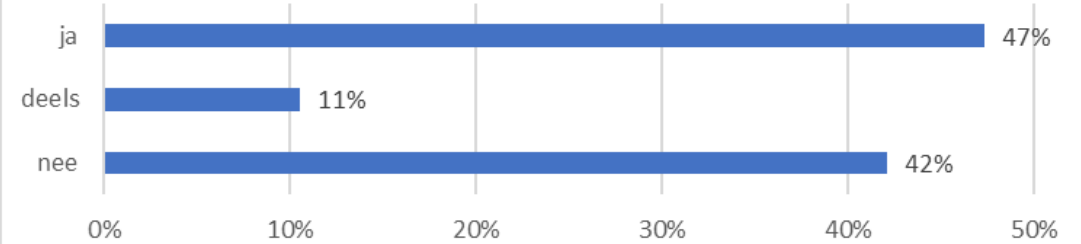
- Omzetreductie (vaakst genoemd)
- Extra kosten
- Declaratieproces vertraagt door uitval medewerkers
- Onvoldoende bevoorschotting

Verder hangt het voor de langere termijn af van de afspraken tussen Rijk en gemeenten en de duur van de crisis. Sommige aanbieders geven ook aan dat zij tekorten op jeugdhulp kunnen compenseren uit andere zorg, al is dat uiteraard geen structureel gezond scenario.

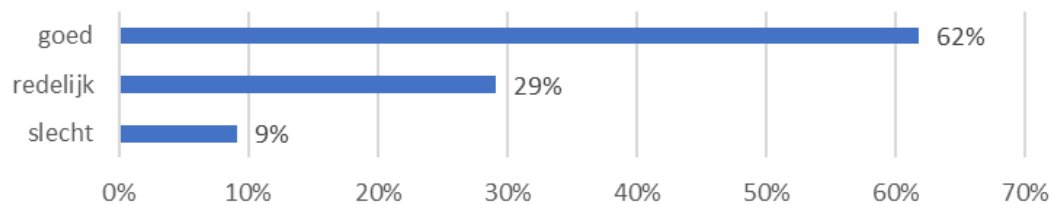
Hebt u contact gehad met uw gemeenten n.a.v. Corona?



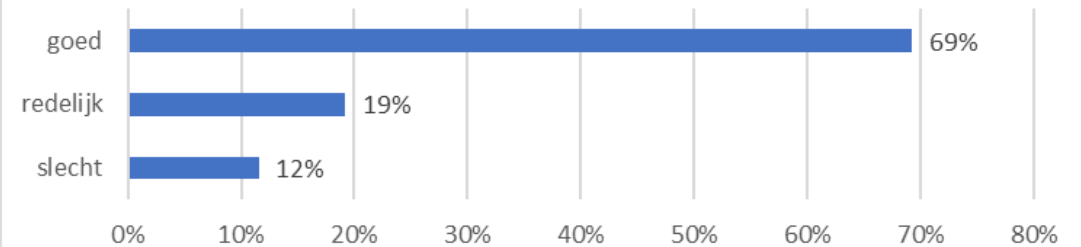
Hebt u contact gehad met uw bank n.a.v. Corona?



Hoe zijn tot nu toe de reacties vanuit de gemeenten m.b.t. Corona?



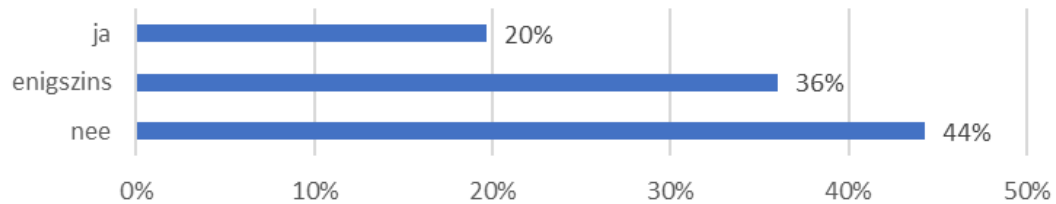
Hoe was de reactie van de bank?



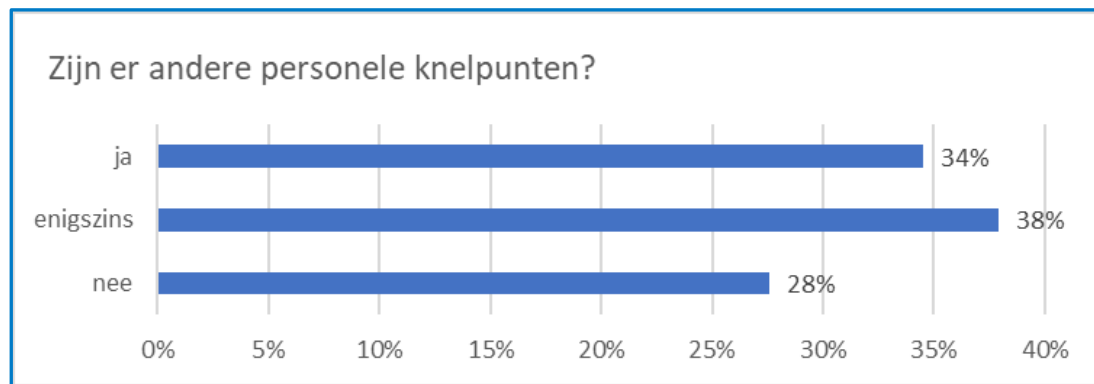
Vijf aanbieders hebben aangegeven dat het contact met de gemeente(n) slecht was. Redenen zijn het uitblijven van toezeggingen en het feit dat er verdeeldheid is en een éénduidige lijn wordt gemist.

Drie aanbieders hebben aangegeven dat het contact met de bank(en) slecht was. Ze hebben dit niet heel concreet gepreciseerd.

Zijn er besmettingen onder cliënten of personeel, die het werk extra belemmeren?

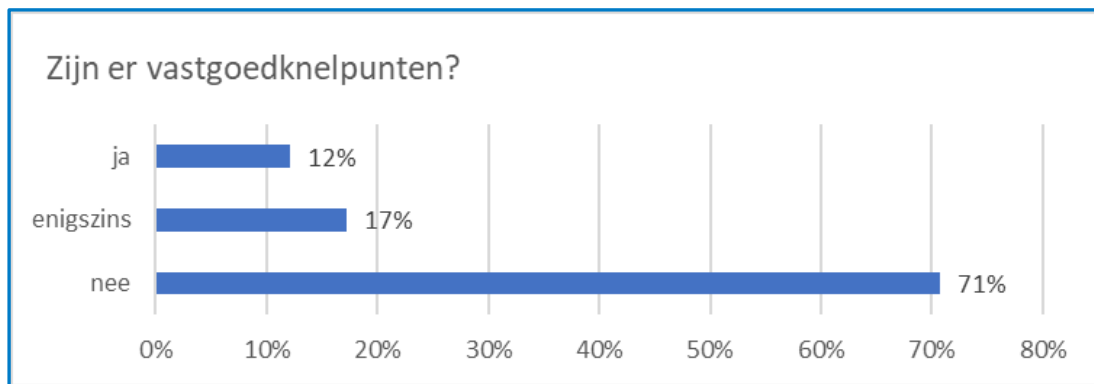


- 2 respondenten geven expliciet aan dat er cliënten besmet zijn. Voor zover valt te beoordelen gaat dit om ouderen bij instellingen die ook ouderenzorg bieden.
- 5 respondenten geven expliciet aan dat er personeel besmet is.
- De overige respondenten die “ja” of “enigszins” hebben geantwoord, geven in de toelichting hoofdzakelijk aan dat er vermoedens zijn van besmetting, maar dat het niet aantoonbaar is omdat er niet getest wordt. Soms moet personeel ook thuisblijven omdat er gezinsleden zijn met klachten.
- Meerdere malen is het gebrek aan beschermingsmiddelen genoemd. Volgens 1 respondent worden huisbezoeken niet gedaan bij gezinnen waar vermoeden van besmetting is.
- Volgens 1 respondent is het ingewikkeld om school voor interne leerlingen (cliënten jeugdzorgplus) in de lucht te houden. Medewerkers werken dan niet thuis en zijn angstig.



Er zijn in de toelichting op de vraag 86 knelpunten genoemd. Een groot aantal knelpunten is meerdere keren genoemd. Sommige respondenten hebben meerdere knelpunten genoemd. De knelpunten zijn met name genoemd door de respondenten die de vraag met "ja" of "enigszins" hadden beantwoord.

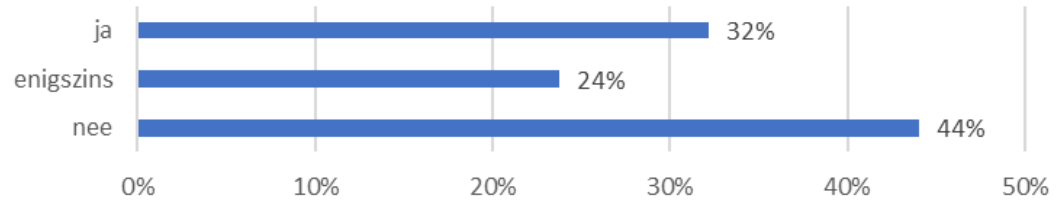
Knelpunt	keer genoemd
stijgend ziekteverzuim	17
thuiswerken lastig in gezinssituatie (kinderen)	13
meer PNIL	3
extra overleg en instructie	5
meer verlofopname	4
lastig motivatie goed te houden/angst	7
beschermende materialen	7
overbelasting	5
geen goede thuiswerkplekken (technisch)	6
personeelstekort	4
planningsproblemen	4
overbelasting ict	3
sector wordt "vergeten"	2
inwerken nieuw personeel lastig	2
dreigende bezuiniging op personeel	2
medewerkers kunnen niet wisselen	1
van locatie wegens besmettingsgevaar	
werving en selectie vertraagt	1



Er zijn in de toelichting op de vraag 12 knelpunten genoemd. Een groot aantal knelpunten is meerdere keren genoemd. Sommige respondenten hebben meerdere knelpunten genoemd. De knelpunten zijn met name genoemd door de respondenten die de vraag met “ja” of “enigszins” hadden beantwoord.

Knelpunt	keer genoemd
leegstand, kosten lopen door	3
inrichten quarantaine locatie	3
verkoop pand vertraagd of gestopt	2
meer schades doordat jongeren baldadiger worden	1
huurderving van onderhuurders	1
als thuisbehandelen niet langer kan en een run ontstaat op klinische capaciteit	1
investeringen gestopt	1

Spelen er bij u momenteel aanbestedingen die mogelijk in de knel komen?



- 18 instellingen hebben aangegeven dat ze problemen verwachten ten aanzien van aanbestedingen die op korte termijn gepland staan.
- Eén instelling geeft aan dat juist uitstel lastig zou zijn, omdat het dan intern samenvalt met inkooptrajecten voor Wmo, ZVW en WLZ.
- Enkele instellingen geven aan dat personeel nu bezig is met de crisis en daardoor onvoldoende inzetbaar is voor aanbestedingen.

Vraag: welke oplossingen ziet u? (onderstaand de genoemde oplossingen en aantal keer genoemd)

Financiële oplossingen	Keer genoemd	Overige oplossingen	Keer genoemd
Niet afrekenen op werkelijke productie maar historische of voor 2020 geplande productie	20	Samenwerking zoeken tussen instellingen en gemeenten	5
Extra inzet compenseren	7	Inzetten op e-health/werk slimmer organiseren	4
Waarborgen financiële zekerheid	7	Beschermingsmaterialen voor o.a. jeugdbescherming en Veilig Thuis	2
Coulance vanuit gemeenten	6	Geen nieuwe aanbestedingen tot 2021	2
Liquiditeitssteun	5	Gemeenten moeten actief kinderen uit probleemgezinnen opvangen	1
Minder strikte registratie en verantwoording	5	Ruimere opvang voor kinderen van behandelaren	1
VWS, VNG en gemeenten moeten op een lijn zitten	4	Infopunt voor ouders en jeugdigen die niet makkelijk weg naar huisarts weten	1
Bevoorschotting o.b.v. historische of voor 2020 geplande productie	4	Versterken met bezoekenregelingen om incidenten te voorkomen	1
Lump sum financiering	4	Inspectie betrekken bij andere kwaliteit primair proces	1
Noodfonds	3	Erkennen van belang jeugdzorg	1
Ruime kredieten garanderen	3	Een visie over hoe te werken met Corona om ons heen	1
Eén landelijke regeling i.c.m. WLZ en zorgverzekeraars	2		
Garantstelling Rijk voor ontwikkelen en financieren alternatieve hulpvormen	1		
Gemeenten kunnen niet geleverde zorg bij Rijk declareren	1		

1. Bent u bekend met de JA, of zal ik dat kort toelichten?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
2. Hoe gaat het op dit moment?	goed	enigszins	slecht
Toelichting:			
3. Wat zijn uw grootste knelpunten?			
4. Kunt u de zorg bieden die nodig is?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
5. Wat is de omvang van wat nu niet doorgaat (soort zorg, aantal cliënten)?			
6. Zijn er besmettingen onder cliënten of personeel, die het werk extra belemmeren?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
7. Zijn er andere personele knelpunten	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
8. Zijn er vastgoedknelpunten	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
9. Voorziet u de komende 2 maanden een liquiditeitsprobleem?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
10. Voorziet u later dit jaar een liquiditeitsprobleem?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
11. Spelen er bij u momenteel aanbestedingen die mogelijk in de knel komen?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
12. Hebt u contact gehad met uw gemeenten n.a.v. Corona?	ja	deels	nee
Toelichting:			
13. Hoe zijn tot nu toe de reacties vanuit de gemeenten m.b.t. Corona?	goed	redelijk	slecht
Toelichting:			
14. Hebt u contact gehad met uw bank n.a.v. Corona?	ja	deels	nee
Toelichting:			
15. Hoe was de reactie van de bank?	goed	redelijk	slecht
Toelichting:			
16. Bent u bekend met de maatregelen vanuit het Rijk?	ja	enigszins	nee
Toelichting:			
17. Zijn er andere jeugdhulpaanbieders waarvan u weet dat er continuïteitsproblemen dreigen? (welke?)	ja		nee
Toelichting:			
18. Welke oplossingen ziet u?			
19. Zijn er zaken die u ons verder nog mee wilt geven?			
20. Als wij deze belronde binnenkort herhalen, wie kunnen we dan het beste benaderen (naam, e-mail, tel.nr.)			